

KORIJENI KRŠĆANSTVA NA HRVATSKIM PROSTORIMA EVANĐELJE U ILIRIKU

- Naši su krajevi već u apostolsko doba (1.st.) bili u doticaju s kršćanstvom (Pavlov učenik Tit)
- 3. st. – crkveni život na ovim prostorima je bio razvijen i dobro organiziran (najstarija biskupijska središta: Salona, Sirmij, Sisak, Osijek, Vinkovci)
- Kršćanstvo se brzo širi zbog: pokretljivosti vojnika, trgovaca i robova, povezanosti Rimskog carstva (dobri putovi, razvijen promet i trgovina, isti jezik), privlačnost nove religije
- Svjedoci vjere – mučenici: Kvirin, Dujam, Anastazija (Stošija), Mavro, Irenej, Demetrije, Venencije
- Salona – metropolijsko središte Dalmacije
- Sirmij - metropolijsko središte Panonije
- Povijesni izvori: Splitski evanđelistar (najstarija sačuvana knjiga u Hrvatskoj), Eufrazijeva bazilika u Poreču
- sv. Jeronim – autor prijevoda Biblije na latinski jezik
- 5. st. – barbari uništavaju Sirmij i Salonu
- 7. st. – procvat kršćanstva dolaskom Hrvata

	Mjesto stradanja	Zaštitnik grada
<i>Kvirin</i>	Sambotel, 303.	Sisak
<i>Dujam</i>	Salona, 304.	Split
<i>Anastazija (Stošija)</i>	Sirmij, 304.	Zadar
<i>Mavro</i>	Poreč, 304.	Poreč
<i>Irenej</i>	Sirmij, 304.	Srijem
<i>Demetrije</i>	Salona, 304.	
<i>Venencije</i>	Salona, 257.	Tomislavgrad

POKRŠTENJE HRVATA I NJIHOV ULAZAK U ZAJEDNICU KRŠĆANSKIH NARODA

- Prije dolaska na ove prostore: politeizam(vjera u više bogova), dualizam(vjera u dobre i loše bogove), vjerovanje u različita tajanstvena bića (vile, vještice, vukodlaci)
- Proces pokrštenja (Višeslavova krstionica): započeo nakon uspostave Splitske nadbiskupije (7. st.), trajao od 7. do 9. st.
- Prvi navjestitelji kršćanstva među Hrvatima: romanski svećenici, misionari iz Rima, Akvileje i Bizanta
- Prvi kontakti Hrvata sa Svetom Stolicom: 641. god. Papa Ivan 4. Dalmatinac šalje opata Martina u Dalmaciju po kosti mučenika, knez Branimir (9. st.) – političku pomoć i zaštitu traži od pape Ivana 8.
- „svjedoci“ ranog pokrštenja Hrvata: zaključci Splitskog crkvenog sabora(vidi se da je Hrvatska dobro crkveno uređena) (928.), Višeslavova krstionica

GLAGOLJICA I STAROSLAVENSKI JEZIK U BOGOSLUŽJU

- Sveta braća Ćiril i Metod: naviještaju evanđelje među slavenima (na molbu moravskog kneza Ratislava), sastavljaju posebno pismo glagoljicu, prevode najvažnije dijelove Biblije i bogoslužne knjige, razvili slavensko bogoslužje i u Hrvatskoj
- Papa Hadrijan 2. odobrio bogoslužje na staroslavenskom
- Isto brani (štiti) i papa Ivan 8.
- Papa Inocent 4.
- Neki glagoljiski natpisi – Plominski natpis, Valunska ploča, Bašćanska ploča, Jurandvorski ulomci
- Misal po zakonu rimskog dvora

DRUŠTVENI I VJERSKI ŽIVOT HRVATA U SREDNJEM VIJEKU

- gragurska reforma – papa Grgur 7. (1073. – 1085.)
- hrvatski kralj Dmitar Zvonimir (1075. 1089.) – predvodi temeljitu obnovu Crkve i društva u Hrvatskoj
- Zvonimirova zavjernica – prisega kojom je Zvonimir prisegnuo da će dosljedno provoditi grgursku reformu
- Kralj Zvonimir nazvan „svetim i dobrim kraljem“
- Bratovštine – udruge vjernika laika, tijekom povijesti imale su vrlo važnu vjersku, društvenu i kulturnu ulogu (vjerska i socijalna djelatnost), staleška udruženja
- Biskupije – imale su važnu ulogu u vjerskom i društvenom životu srednjovjekovne Hrvatske (središta crkvenog, društvenog i kulturnog života), prvenstvo splitske nadbiskupije (od 928.), splitski nadbiskup „primas Dalmacije i cijele Hrvatske“, 1094. g. Osnovana zagrebačka biskupija (pod mađarskom crkvenom upravom)

Hrvatska – predziđe kršćanstva

- Pod turskom vlašću težak položaj katolika (Hrvata), dio prisiljen iseliti, dio prelazi na islam, svojom hrabrošću i vjerom Hrvati spriječili daljnji prodor turaka – predziđe kršćanstva

ULOGE CRKVE U PROMICANJU ŠKOLSTVA, KULTURE I ZNANOSTI

- bl. August Kažotić – 1260.-1323.
 - zagrebački biskup
 - katedralna škola u Zagrebu
 - poboljšao higijenske i zdravstvene uvjete u biskupiji
- don Frane Bulić – 1846.-1934-
 - hrvatski arheolog
 - istraživao antičku Salonu i starokršćanske lokalitete u Dalmaciji

- fra Andrija Kačić Miošić - 1704.-1760.
- - narodni pjesnik
- - Razgovor ugodni naroda slovinskoga-najčitanija hrv knjga
- Ruđer Bošković - 1711.-1787.
- - poznati matematičar, fizičar i astronom
- - isusovac
- Bartol Kašić – 1575.-1650.
- - dubrovački isusovac
- - prva gramatika hrvatskog jezika
- Ivan Belostanec – 1595.-1675.
- - pavlin
- - latinsko-hrvatski i hrvatsko-latinski enciklopedijski rječnik
- Josip Juraj Strossmayer – 1815.-1905.
- - đakovački biskup
- - Hrvatsko sveučilište u Zagrebu
- - Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti (HAZU)
- - dobrotvor siromašnih studenata
- Benediktinci – samostani žarišta pismenosti (škole)
- - skriptorij
- - razvoj romaničke i gotičke umjetnosti u Hrv
- - savjetnici hrvatskih vladara
- Pavlini – unaprijediji gospodarstvo, poljoprivredu, medicinu i industriju
- - gimnazija u Lepoglavi, Križevcima i Senju
- Isusovci – dubrovački kolegij
- - gimnazije u Zagrebu, Rijeci, Varaždinu, Požegi i Osijeku
- Dominikanci – knjižnica u Dubrovniku
- - prvo sveučilište u Hrv
- Franjevci –samostani biseri graditeljstva
- - čuvari najstarijih knjiga i vrijednih dokumenata

CRKVA U HRVATA ZA VRIJEME SVJETSKIH RATOVA I PORAĆA

- Katolički pokret – biskup Antun Mahnić
- - organiziranim djelovanjem vjernika laika na sva područja ljudskog životaunositi kršćanske vrednote
- - atletski klub – Domagoj, Hrvatski orlovski savez
- - bl. Ivan Merz
- Katolička Crkva u Kraljevini Jugoslaviji:
- - težak položaj katolika u Kr. Ju. (podređeni položaj)
- - vlast sustavno ometala rad katoličkih škola i bolnica

PROTIV TOTALITARIZMA

- nacizam i komunizam
- Crkva u Hrvata (hrvatski biskupi) odlučno se suprotstavila nacističkoj ideologiji nacionalne, vjerske i rasne diskriminacije te stala na stranu ugroženih i progorenih
- Alojzije Stepinac (sada blaženi)
 - zagrebački nadbiskup
 - unatoč vladajućem nacizmu pomaže Židove, Srbe, Rome, Hrvate komuniste
 - nepravredno osuđen na montiranom procesu
 - proglašen blaženim 3.10.1998. u Mariji Bistrici

KATOLIČKA CRKVA U HRVATA DANAS

Drugi vatikanski koncil (1962-1965.)

-papa Ivan XXIII.

-papa Pavao VI.

-nastojanja Koncila:

-uspostaviti dijalogne samo s drugim kršćanima i s pripadnicima nekršćanskih religija nego i s onima koji ne vjeruju

-pokrenuta liturgijska obnova Crkve i probuđena svijest o važnosti i poslanju svih vjernika

-između katolika, pravoslavnih vjernika i protestanata jačaju međusobno razumijevanje i težnja za jedinstvom (ekumenizam)

-Crkva u Hrvata pokreće obnovu sveukupnog vjerskog života-u jeku najtežih ratnih stradanja (domovinski rat) katolički biskupi su, braneći pravo hrvatskog naroda na zakonitu obranu, pozivali na mir i toleranciju

-papa Ivan Pavao II.više puta isticao svoju brigu i solidarnost s hrvatskim narodom koji je trpio strahote rata

-Vatikan među prvima priznao slobodnu Republiku Hrvatsku (1992. god.)

-briga Crkve za iseljene vjernike:

-Dušobrižništvo za Hrvate izvan domovine-Hrvatske katoličke misije

-brinu se o vjerskom odgoju naših iseljenika te čuvaju i njeguju zajedništvo domovinske i iseljene Hrvatske

